

Alguns anuncis comercials

per Pere Ortís

Tot sovint sent, procedents majorment del camp publicitari, construccions tan servils del castellà que farien trencar de riure, si no fos per la tristesa que genera el pensament que fan referència a l'entrebanc potser més seriós, més greu del català parlat en públic. Fa pena —és a dir, tristesa— i també causa indignació. Indignació, perquè, després de vint anys de rodatge, som on som, enmig de tant de rebombori respecte a la normalització lingüística. I perquè els interessats que mantenen un any i un altre any els mateixos errors no fan res per corregir-los, malgrat haver estat avisats pels oïdors que estimen la llengua. I més encara perquè els alts responsables s'hi mostren mesells. ¿És que no se n'adonen, tot surant en un beatífic cofoisme? O sí que se n'adonen i els importa un rave?

Després del llarg període de persecució en què tant ha patit la llengua i tant s'ha deteriorat, esperàvem que esmerçarien una sincera formalitat a millorar-la. Aquesta fredor, aquesta indiferència i aquest tant-se-me'n-fum dels alts responsables de la llengua són el positiu més notable que s'ha apuntat el franquisme fins al dia d'avui.

Però anem als fets. Algú deia, per ràdio i sense sentir-hi esgarrifor: "Ara se li caurà el pèl". És a dir: "Ahora se le caerá el pelo". Senyors, en català net i castís calia que diguéis: *Ara li cauran els cabells*.

Un altre hi vocalitzava: "El nen s'ha caigut avall". És a dir: "El niño se ha caído abajo". I calia que diguéis: *El nen ha caigut (avall)*. I, si hi cal cap precisió, potser s'hauria de dir *ha caigut escales avall, ha caigut marge avall, o bé ha caigut al clot, ha caigut a la bassa, etc.*

Ja dintre el camp publicitari, sentim traduccions sorrides, lineals, com aquesta: "¿Tú fas el pa, avi?". És a dir: "¿Tú haces el pan, abuelo?". És una ocasió perduda per a difondre el català de casa, de vora el foc, al costat del padrí, on un nen sempre diria: *¿Que el feu vós, el pa, avi?*

Hi ha una mare que arriba a la sala i, en adonar-se que els dos galifardeus hi han causat devastació ecològica amb el gos, fa: "I això què és!". És a dir: "¿Y eso qué es?". En català ancestral, correcte, cal que digui: *Què és, això!* Quantes vegades no ens ho hem sentit dir, de petits!

També és molt pintoresc que, en els anuncis en català, pronunciïn mots estrangers en fresca sonoritat castellana: "Ace", "Ajax", "BBC", etc., amb aquests sons inexistents en català (i en anglès!).

Un altre se les enfilava amb "li donava amb un pal", calcat de "le daba con un palo". I cal dir: *Li pegava amb un bastó*.

Un nen, a la televisió, crida sa mare i aquesta respon: "Ja vaig!". És a dir: "¿Ya voy!". I cal que digui: *Ja vinc!* També en llatí, el verb *venire* vol dir 'venir' o 'anar', segons el cas.

Alguns anuncis de tema escolar fan anar a tort i a dret el lletgíssim "cole", inadmissible. Cal usar els diàfans *escola, col·legi o estudi*.

Vull fer una confessió que em fa un borrall de vergonya, però que és real: vaig haver d'escoltar quatre o cinc vegades un anunci per a entendre què hi deien. És aquell en què canten: "Fuet Prim m'agrada!" Deixant de banda que és una construcció de poc caient català, de les dues síl·labes de *fu-et*, en feien una de sola, és a dir, una sola nota musical. L'idioma anglès, o el llatí, els clavarien fort, a aquesta mena de deturpadors.

També vull considerar dos errors un xic especials que perviuen en el català que parlen avui. El primer és aquell calc tan freqüent de "posar pals a les rodes!" ("poner palos en las ruedas"). Sí, en castellà és bonic, però això no ha de desorientar ningú; és un exemple flagrant de com els inexperts es deixen condicionar per les estructures del castellà. Tota l'expressió és rebutjable, i especialment la paraula "pals". En tot cas hauria de dir "posar bastons a les rodes", ja que *pal* en català és un tronc gruixut, llarg, com el del telèfon, com el de la porteria, que una persona no pot manipular fàcilment. I com cal dir-ho, doncs? Així: *Posar entrebancs, ésser un esgarriacries, ficar-s'hi travesser*, i tantes altres expressions.

L'altre és aquell de numerar les successives escaiences d'un cas tal com les numera el castellà. Per exemple: "Li ha donat dues oportunitats i li dona una tercera", "y le da una tercera". El català no ho diu així. Cal dir: *i li'n dona una altra*. Havent-ne mencionat dues, és més que clar que l'altra és la tercera. Vegem-ho en un altre exemple. Un locutor de lluny deia: "Ha tret sis discos i ara està a punt de treure un setè". Calia que diguéis: *"i ara està a punt de treure'n un altre, el setè, (o el que farà set)"*.

Per fi, no em puc estar de dir —*conceptum sermonem quis posset retinere?*— que la dermatòloga em demanà, arran de l'aparició d'una taca de fongs: "Gossos té?", "¿Perros tiene?". I calia que diguéis: *"Que teniu gossos?"*, o *"I de gossos, que en teniu?"*.

¿No fóra ja hora que els professionals, la classe rectora catalana, posés un petit esforç d'endreq i respecte, i de bon gust, de bon exemple, en el català que parla?♦